

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

17 Vtrum Presbyteri Parochiales sint maioris persectionis quàm Religiosi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

obligatur a cura impendenda parentibus, sicut etiam de obligaretur per mortem corporalem: & ideo non peccat, nec contra preceptum Dei agit, si in claustrum remaneat sub precepto prelati sui, parentum ministracione pretermissa. Est enim factus impotens ad reddendum debitum ministerium absque propria culpa. Debet tamen quantum potest, salua ordinis obedientia, satagere, ut per se, vel per alium suis parentibus subueniatur, si in necessitate fuerint constituti.

Ad illud uero quod, in contrarium obiicitur dicendum, quod religiosus tenetur ad implendum id, quod ad religionem pertinet non solum ex traditione humana, sed etiam ex precepto diuino. Obligatur. n. ex uoto omisso ad obediendum prelati suis: impletio autem uoti cadit sub precepto diuino.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum presbyteri parochiales sint maioris perfectionis quam religiosi.

11. q. 1. art. 1. & 2. q. 1. art. 1. & 2. q. 1. art. 1.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod presbyteri parochiales, & archidiaconi, sint maioris perfectionis quam religiosi. Dicitur enim Chrysostomus in suo dialogo. Si talem mihi aliquem adducas monachum, qualis, ut secundum exaggerationem dicam, Helias fuit, non tamen illi comparandus est, qui traditus populis, & multorum peccata ferre copulatus, immobilis perseverauit & fortis. Et parum post dicit. Si quis mihi proponeret optionem, ubi mallem placere, in officio sacerdotali, an in solitudine monachorum, sine comparatione eligerem illud quod prius dixi, nec cessabam laudans, & beatos pronuntians eos, qui officium ecclesie bene administrare potuissent, & quod laudabam tanto studio, & beatum pronuntiabam, non utique defugerem, si idoneum me ad huiusmodi gubernacionem uiderem. Et in sequenti c. postmodum dicit. Bene, inquam, admonuit dilectissime. Istorum enim, secularium, nec recordari oportet, cum de sacerdotio sit questio. Vtrum si quis in conuersationem multorum positus, potest imperturbatum illum nitore plenae sanctitatis & continentie splendorem, & alia monachorum bona incorrupta & inconcussa seruare, omnibus est preferendus. Ex quibus uidetur omnibus, quod presbyteri parochiales, & archidiaconi, si bene in ministerio ecclesie uentur, sint omnibus etiam religiosi preferendi.

¶ Præterea Chrysostomus in eodem libro dicit. Si quis administrato sacerdotio illius propofiti, scilicet monachalis, sudores conferat, tantum eos distare reperiet, quantum inter priuatum distat, & regem: sed multo maius est bene exercere regis officium, quam cuiuscumque personæ priuata. ergo multo maius est, quod sacerdos parochialis, uel archidiaconus bene se habeat in suo officio, quam religiosus in suo.

¶ Præterea Episcopi sunt in statu perfectionis quam religiosi, alioquin non liceret de religione ad episcopatum transire: sed presbyteri parochiales, & archidiaconi similiores sunt episcopis quam religiosi, quia sicut episcopus habet curam animarum in suo episcopatu, ita presbyteri in sua parochia, & archidiaconus in suo archidiaconatu. ergo archidiaconi & plebani sunt magis in statu perfectionis, quam religiosi.

¶ Præterea Bonum publicum preferendum est bono priuato, & uita actiua est magis fructuosa quam contemplatiua, nullamque sacrificium est Deo acceptius, quam zelus aiarum: sed archidiaconi & plebani intrinsecus utilitati communi multitudinis, zelo salutis aia-

Arum in actiua uita fructificantes. ergo preferendi sunt religiosi, qui salutem propriam student in uita contemplatiua Deo seruientes.

¶ Præterea. Cui amplius a Deo commissum est, magis meretur si bene administrat: sed sacerdoti, uel archidiacono amplius commissum uidetur, quia plus ab eo requiretur in iudicio. ergo bene administrando amplius meretur.

SED CONTRA est, quod dicitur 19. q. 1. c. Duæ. Si quis in ecclesia sua sub episcopo populum retinet, & seculariter uiuit, si afflatus Spiritu sancto in aliquo monasterio, uel regulari canonia saluare se uoluerit, qui. n. a lege priuata ducitur, nulla ratione exigit ut publica contringat: sed lex priuata, quæ est lex Spiritu sancti, ut ibidem sumitur, numquam ducit hominem de statu magis perfecto ad statum minus perfectum, sed facit hominem ascensionem in corde suo disponere, ut in ps. 83. dicitur. ergo status religiosorum est perfectior quam status plebanorum.

RESPON. Dicendum, quod perfectio spiritualis uirtus ex charitate pensanda est, qua qui caret, spiritualiter nihil est, ut dicitur 1. ad Cor. 13. Ab eius autem perfectione simpliciter aliquis dicitur esse perfectus. Unde dicitur ad Col. 3. Super omnia charitatem habere, quæ est uinculum perfectionis. Amor autem uim transformatiuam habet, qua amans in amatum quodammodo transferatur. Unde Dionysius dicit 4. c. de diuinis nominibus. Est autem extasim faciens diuinus amor, non sine sui ipsorum amantes esse, sed amatorum. Quia ergo totum, & perfectum est idem, ut dicitur in 3. phy. ille perfecte charitatem habet, qui totaliter in Deum per amorem transformatur, seipsum & sua omnino proponens propter Deum. Unde Aug. dicit 14. de ciuitate Dei, quod sicut ciuitatem Babylonis facit amor sui usque ad contemptum Dei, ita ciuitatem Dei facit amor Dei usque ad contemptum sui. Et in li. 83. q. quod perfectio charitatis est nulla cupiditas. Greg. etiam super Ezech. dicit, quod cum quis aliquid suum Deo nouet, & aliquid non nouet, sacrificium est. Cum uero omne quod habet, omne quod sapit, omnipotenti Deo uouet, holocaustum est, quod latina lingua dicitur totum incensum. Cuiuscumque ergo mens sic est affecta interiorius, ut seipsum, & omnia sua contemnat propter Deum, secundum illud Apostoli philipp. 3. Quæ mihi aliquando fuerunt lucra, arbitratus sum ut stercorea ut Christum lucrificarem, iste perfectus est siue sit religiosus, siue secularis, siue clericus, siue laicus etiam matrimonio iunctus. Abraham enim matrimonio iunctus erat & diues cui Dominus dicit Gen. 17. Ambula coram me, & esto perfectus. & Eccl. 31. dicitur. Beatus diues qui inuentus est sine macula, & post aurum non abiit, & post pauca subditur. Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est. Sed aduertendum, quod aliud est esse perfectum, & aliud esse in statu perfectionis.

Sunt enim aliqui in statu perfectionis, qui nondum sunt perfecti, sed interdum etiam peccatores: sunt etiam aliqui perfecti, qui in statu perfectionis non sunt. Et quamuis status multa significet, & rectitudinem, & firmitatem, & si qua sunt alia huiusmodi, tamen cum dicimus aliquos esse in statu perfectionis, accipitur pro conditione, secundum quod libera, uel seruitus dicitur status, ut consueuit dici, quod error personæ, aut conditionis, uel status, impedit matrimonium, non autem error fortunæ, aut qualitatis: & hoc modo accipitur status secunda, questione sexta. Si quæ Quodlib. S. Tho. C 2 do

ar. 1. ad 2. a. q. 1. ad 2. a. q. 1. ad 2. a. q. 1. ad 2. a. q. 1.

do in causa capitali, uel causa status interpellatum fuerit non per exploratores, id est, procuratores, sed per seipsum est agendum. Sic ergo accipiendo statum, illi proprie in statu perfectionis esse dicuntur, qui se seruituti subiiciunt ad opera perfectionis implenda. Manifestum est autem, quod seruitus libertati opponitur. Libertas autem facienda quodlibet per uotum tollitur, quia uoluntatis est uouere, necessitatis est reddere, ut supra dictum est. Unde qui se ad aliquid uoto obligat, in quantum necessitati se subiicit, quodam modo constituit se seruum, libertate se priuans. Siquidem ergo aliquis se uoto obligat ad aliquid particulare opus implendum, constituit se quodam modo seruum non simpliciter, sed secundum quid, respectu scilicet illius ad quod se obligauit. Si uero simpliciter per uotum totam uitam suam dedisset Deo, ad implenda ea quae sunt opera perfectionis propter Deum simpliciter seipsum seruum constituit, & per hoc ponitur in statu perfectionis, unde & totum se Deo uouendo holocaustum offerre dicitur, ut Gregorius dicit. Hoc autem modo obligant totam uitam suam ad ea quae sunt perfectionis episcopi in sua consecratione professionem quandam facientes, qua obligantur ad curam gregis suscepti, secundum illud 1. Tim. ultimo. Certa bonum certamen fidei, apprehende uitam eternam, in qua uocatus es, & confessus bona confessione coram multis testibus. vel in ordinatione, vel in predicatione, ut gl. dicit. Religiosi etiam in sua professione totam uitam suam obligant Deo ad ea quae sunt perfectionis, unde & uterque serui dicuntur. Dicitur. n. 2. ad Cor. 4. Non enim praedicamus nosmetipsos, sed Iesum Christum, nos autem seruos uestros propter Iesum, quod pertinet ad episcopos: religiosi et serui, uel famuli nominantur, ut dicit Dion. 6. ca. eccl. hierar. Et ideo tam religiosi quam episcopi sunt in statu perfectionis, unde & utriusque in assumptione huiusmodi status solennis benedictio adhibetur, ut patet per Dionysium 3. & 6. ca. eccl. hierar. Archidiaconi autem, uel plebani non obligant uoto totam uitam suam ad id quod cura gregis requirit: unde nec in eorum institutione aliqua eis benedictio adhibetur, quae exhibetur monachis propter perfectionem assumptam, ut dicitur 6. ca. eccl. hierar. Et ideo ex hoc quod committitur eis cura parochiae, uel archidiaconatus constituntur quidem in aliquo officio, non autem assumuntur ad statum perfectionis, alioquin essent apostatae dimittendo parochias, & praebendas sine cura in ecclesiis cathedralibus accipiendo. Nullus. n. in statu perfectionis discedere possit, nisi mortaliter peccando, & apostatando. Et inde est quod Dion. in eccl. hierar. perfectionem attribuit solis episcopis, quasi perfectioribus, & monachis quasi perfectis, illuminationem uero attribuit presbyteris tanquam illuminatoribus per sacramentorum administrationem, & sacro populo tanquam illuminandis: purgatione uero diaconibus, tanquam purgatoribus, & ordini immundorum tanquam purgandis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ad omnes illas Chrysaustoritates breuiter responderi possit, quod non loquitur de sacerdote parochiali, sed de episcopo qui anthonomatice sacerdos dicitur, quasi summus sacerdos, & hic modus loquendi est plurimum consuetus, ut sacerdotes episcopi nominentur. Et haec responsio uidetur congruere secundum intentionem operis, in quo Chrysoströmus Basilium consolatur de sua promotione, uterque. n. erat in episcopum electus. Ut tamen particulariter ad singula respondeamus.

F AD PRIMUM dicendum, quod si quis consideret uerborum circumstantiam, nihil ad propositum faciat, praemitte enim, si illi qui in secretis habitant, multorum sermonibus non mouentur, digna quidem laude est patientia, non tamen idoneum argumentum uirtutis: cum uero fuerit in medijs fluctibus, & de tempestate nauem liberare poterit, tunc merito testimonium perfecti gubernatoris ab omnibus promeretur: & tunc concluditur, haec ergo & nunc mihi si talem aliquem adducas monachum, qualis ut secundum exaggerationem dicam, Helias fuit, tamen quoad solus est, si non perurbatur, neque grauius peccat, quippe qui non habet quibus stimuletur atque exasperetur, non tamen illi comparandum est, qui traditus populis, & multorum peccata ferre compulsum immobilis perterritus, & fortis, quae sicut in tranquillitate, ita in tempestate gubernauit semetipsum. Vbi manifestum est, quod non comparat statum statui, sed in impeccabilitatem impeccabilitati: quod enim monachus in claustris habitans non peccet, non est ita euidens argumentum uirtutis, sicut si presbyter, uel episcopus, uel quicumque rector populi in medijs perturbationibus abstinere a peccato: sicut non est argumentum tantae industriae, si gubernator absque periculo nauiget in mari tranquillo, ac si nauiget in mari tempestuoso, & tamen ad industriam nauis pertinet ut mare tempestuosum deuret. Sic ergo ex praemissis uerbis nihil aliud ostendi potest, nisi quod periculosior est status habentis curam animarum quam monachi: & in maiori periculo innocenter se seruare, maioris uirtutis est argumentum, unde maior uirtus requiritur ad hoc, quod aliquis conseruet se a peccato immunem inter populos, quam in religione: sed maioris uirtutis est uitare pericula religionem intrando, quam pericula non uitare. Quanto enim aliquis magis amat suam salutem, tanto magis uitat suae salutis pericula.

Et per hoc etiam patet responsio ad secundum. Non. n. dicit quod mallet esse in officio sacerdotali, quam in solitudine monachorum, sed quod mallet placere in hoc, quam in illo. Quilibet. n. sapiens magis uellet habere tantam uirtutem, per quam posset etiam inter pericula secura exsistere, quam tantam uirtutem qua posset extra pericula se uertere: sed quia praesumptuosum est, ut aliquis talem uirtutem se habere praesumat, per quam posset etiam inter pericula esse tutus, uirtuosius est quod se extra pericula ponat. Unde ipse subdit. Quod laudabile est studio & bonum pronuntiabam, officium ad ministracionem ecclesiasticae, non utique defugerem, si idoneum ad eius gubernationem me uideret. Prudenter ergo refugiebat, qui tantam uirtutem per quam idoneus esset, non sibi superbe ascribebat.

Et si similiter responsio patet ad tertium. Si quis enim in conuersatione multorum positus posset in perturbata illum nitore plenae sanctitatis, & continentiae splendore, & alia monachorum bona incorrupta & inconcussa seruare, omnibus praetere est. Maioris. n. uirtutis iudicium est, ut puritatem perfectam aliquis conseruet etiam inter pericula puritatis, quam si ea extra pericula conseruet: sed tamen parum amare puritatem suam conuincitur, qui puritatis pericula non uitat, inter quae dicitur sicillimum est & rarissimum omnimoda puritatis seruare: sicut maxima puritas fuit beatae agnetis, quae in lupanari posita uirginalis puritatis seruauit, & tamen quia puritatis amatrix erat, non in lupanari haec sua uirtute ostendere elegisset, sed quia magis puram mentem

tem habebat, tanto minus lupanar propria uoluntate elegisset, & simile est in omnibus talibus.

Ad **QVARTVM** dicendum, quod auctoritas illa non pertinet ad perfectionem uite, sed ad differentiam dignitatis. Sic n. prius distat a rege, sicut nō habens pralationem ab habente: hoc autem in questione nō uertitur, an sit maior dignitate pralationis quicumque habens curam animarum religioso curam animarum non habente.

Ad **QVINTVM** dicendum, quod alia ratio est de episcopis & plebanis. Nam episcopi principalē populi curam habent, plebani autem & archidiaconi sunt subministratores & coadiutores eorum. Vñ dicitur 16. q. 11. Oib. presbyteris, & diaconibus, & reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque episcopi proprii licentia agant: non utique Missas sine suo iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quicquam absque eius permisso faciat. Et 1. Cor. 12. dicitur in gl. quod opulationes sunt, qui maioribus fuerunt opus, ut Titus Apostolo, uel archidiaconi episcopis: gubernationes uero sunt minorum personarum, ut sunt presbyteri. Vnde si quis recte consideret, hoc modo in regimine ecclesie comparantur archidiaconi & plebani ad episcopum, sicut in regimine terriorali prapostiti & balui ad regem: & iō sicut rex coronatur & inungitur in regno, non autem prapostiti, uel balui, ita etiam episcopus in ecclesia, nō autem archidiaconi, uel plebani, & propter hoc episcopatus est ordo in comparatione ad corpus mysticum, non autē plebanatus, uel archidiaconatus, sed officium tantum. Episcopis ergo similes sunt archidiaconi, & plebani sicut coadiutores & ministri: sed religiosi sunt episcopis similes in perpetua obligatione, quæ facit statum perfectionis.

Ad **SEXTVM** dicendum, quod aliqua duo opera uel in bono, uel in malo possunt multipliciter adinuicem comparari. Vno modo, secundum suum genus, sicut dicimus continentiam uirginalem præeminere, in bono continentie uiduali: in malo uero homicidium furto, & hoc modo uita actiua est fructuosior, quam contemplatiua, sed contemplatiua merito maior est quam actiua: ut Grego. dicit in 7. morali. Zelus etiam animarum est sacrificium Deo acceptissimum, si tamen ordinare fiat, ut scilicet primo homo habeat curam salutis sue, & postmodum aliorum: alioquin nihil prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, anime uero suæ detrimentum patiat, ut dicitur Matthæi 16. Alio modo, potest opus operi comparari in bono, uel in malo non secundum se, sed in ordine ad alium actum, sicut abstinentia præfertur in bono sumptionis cibi, tamen assumere cibum cum aliquo propter charitatem præfertur abstinentie, & in malo, adulterium præfertur furto, tamen furari gladium ad occidendum, est grauius quam adulterium. Tertio, præfertur opus operi in bono, uel malo ex uoluntate facientis. Quod n. promptiori uoluntate fit, melius, uel peius iudicatur. Si ergo cōparemus opera plebani, uel archidiaconi operibus religiosorum tertio modo comparationis, uel secundum promptitudinem uoluntatis, tunc incertum iudicium est, quia ille qui ex feruentiori charitate operatur, opera magis meritoria habet. Si uero comparentur secunda comparatione per ordinē ad aliquid aliud opus, sic opera religiosi sūt incōparabiliter eminentiora operibus archidiaconi, uel plebani. Ea. n. quæ religiosi agunt, ad illam radicē referuntur, qua totā uitā suā Deo deuouerunt:

A unde non est pensandum quid faciant, sed magis quod qualibet facienda se deuouerunt, & sic quodammodo comparatur ad eos qui aliquid singulare bonum opus faciunt, sicut infinitum ad finitum. Qui enim dat se alicui ad faciendum omnia quæ iubet, in infinitum magis se dat ei, quam ille qui dat se ei ad aliquid opus faciendum. Vñ supposito quod religiosus secundum exigentiam suæ religionis faciat aliquid opus quod sit paruum sibi se, tamen recipit magnam intentionem ex ordine ad primā obligationem, qua se totum Deo uouit. Si uero comparentur ipsa opera sibi se, secundum primum modum comparationis, sic aliqua particularia opera quæ plebani faciunt, uel archidiaconi, sunt maiora aliquibus particularibus operibus religiosi faciunt, sicut maius est intendere salutem animarum, quam ieiunare, uel silietium tenere, uel aliqua huiusmodi. Si tamen omnia omnibus comparentur, multo maiora sunt opera religiosorum.

B Et si enim procurare salutem aliorum sit maius intendere sibi soli, loquendo in genere, tamen nō quocumque modo intendere salutem aliorum præfertur ei, quod est quocumque modo intendere suam salutem. Si enim aliquis totaliter, & perfecte intendit suæ salutem, multo maius est quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, si saluti propriæ & si sufficienter, non tñ perfecte intendat.

C Ad **SEPTIMVM** dicendum, quod bene administrare aliquid est plus & minus. Vnde si illis cui commissum est, tanto sit melior administratio, quanto maius est quod ei committitur, absq. dubitatione plus meretur. Si uero ille cui minus committitur, multo plus facit quam ille cui maius committitur, & si bene faciat, tamen alius plus meretur, quod etiā in rebus humanis apparet, qui minus beneficium recipit, si plus seruiat, magis dēt esse acceptus. Quāuis autem habenti curam animarum sit plus commissum quantum ad dignitatem, quia tamen religiosus maiora opera facit, ut dictū ē, magis meret.

QVÆSTIO VII.

D E INDE quæsitum est de his quæ pertinent ad laicos.

¶ Primo de matrimonio, utrū mulier, quæ post uotum continentie emissum contraxit matrimonium in facie ecclesie, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

¶ Secundo, De usura, utrum aliquis possit licite retinere illud, quod acquiritur licitis mercimonijs de pecunia uisitaria.

ARTICVLVS XVIII.

E TRUM mulier post uotum continentie emissum in facie ecclesie si nupsit, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

C IRCA primum sic proceditur. Videtur, quod mulier quæ post uotum continentie emissum in facie ecclesie contraxit cum aliquo, possit ei postmodum absq. peccato carnaliter commisceri. Quia enim sit auctoritate ecclesie, caret peccato, cum fiat auctoritate Christi, secundum illud Aposto. 2. ad Cor. 2. Nam & ego quod donauī, si quid donauī, propter uos in persona Christi: sed prædicta mulier ex hoc ipso quod in facie ecclesie contraxit matrimonium auctoritate ecclesie, potestatem accepit ad matrimonium actum, qui est carnalis copula, ergo non peccat, si uiro suo carnaliter commisceatur.

Quodlib. S. Tho.

C 3 SED

4. di. 29. q. 2.
ar. 3. & d. 28
q. 1. ar. 1. di.
8. q. 1. ar. 1.
o. & ad 1.